

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน จริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากเมื่อใดก็ตาม สภาพของสังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย ขาดความสงบสุข อันเนื่องมาจากสมาชิกในสังคมประพฤติ หรือปฏิบัติไม่เหมาะสมก็กล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะคนในปัจจุบันคดโกง หรือไร้จริยธรรม (สงบ ลักษณะ 2525: 30)

สาเหตุหนึ่งที่บุคคลไร้จริยธรรม เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญทางเทคโนโลยี ในขณะนี้ มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วไปอย่างรวดเร็ว ขณะที่จริยธรรมของบุคคลนั้นมิได้เจริญขึ้นควบคู่ หรือเป็นส่วนที่เหมาะสมเท่ากับความเจริญทางวัตถุ จนดูประหนึ่งว่าจิตใจ หรือจริยธรรม ถูกมองข้ามไปซึ่งมีข้อคิดของนักการศึกษา กล่าวสนับสนุนเรื่องนี้ไว้ว่า ประเทศไทยอยู่ระหว่างการเร่งรัดพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจทุกแขนง ทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพื่อความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ อันเป็นผลให้สังคมไทยซึ่งเดิมเป็นสังคมเกษตรกรรม หรือสังคมประเพณีนิยม ที่มีสายสัมพันธ์ทางจิตใจอันดี มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันแบบเครือญาติกลับกลายมาเป็นสังคม นิยมวัตถุ นิยมเงินทอง เพื่อความอยู่รอด และความสุขสบายมากกว่า ให้คุณค่าทางด้านคุณธรรม จิตใจ หรือน้ำใจ จนมีผลทำให้คนขาดคุณภาพ หรือเสียสมดุลย์ของความเป็นคนที่แท้จริง (พจน์ สะเพียรชัย 2516: 71-72)

จากข้อคิดของนักการศึกษาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของจริยธรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาให้อยู่คู่กับบุคคล เพื่อความสงบสุขของสังคม สร้างความมีระเบียบวินัย และความสัมพันธ์อันดีงามของสมาชิกในสังคม เป็นการเพิ่มคุณภาพทางจิตใจของบุคคล รวมทั้งสอดคล้องกับประเพณีอันดีงามของไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาติไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้กับเยาวชน เนื่องจากสามารถพัฒนาจิตใจให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ เป็นความหวังของชาติในอนาคตสืบไป

กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้กำหนดการเรียนการสอนจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนในแผนการสอนวิชาจริยศึกษา เพื่อความสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ที่เน้นถึงการส่งเสริมจริยธรรม ศิลปะ และพละในโรงเรียนเป็นจุดสำคัญ (แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 พุทธศักราช 2525-2529, 2523: 12) แต่เนื่องจากวิชานี้ ผู้เรียนไม่สามารถรับเอาเนื้อหาวิชาได้โดยตรงจากแหล่งที่มาทันที ซึ่งไม่เหมือนกับวิชาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ที่เริ่มมาจากผู้เรียนไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อนเลย ดังนั้นวิชาจริยศึกษา แม้จะมีบางส่วนที่เป็นการปลูกฝังใหม่ แต่ก็มีอีกหลายส่วนที่เป็นการซ่อมแซม หรือแม้แต่รื้อถอนของเก่า เพื่อใส่ของใหม่เข้าไปแทนที่ ซึ่งยอมรับกันแล้วว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ยากยิ่ง เพราะคุณธรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องมีการปลูกฝังและลงรากฐานอย่างมั่นคง มาเป็นเวลานาน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันต์จณี 2521: 13)

จากข้อความข้างต้น ได้แสดงให้เห็นการจัดการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรมอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อม ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้ ส่งผลต่อเยาวชนในระหว่างการเจริญเติบโต ทั้งในการสร้างนิสัย บุคลิกภาพ และทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมของเยาวชน ดังที่เฮอร์ล็อก (Hurlock 1956: 434) นักจิตวิทยาพัฒนาการผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ได้ระบุถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า

1. เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบอย่างในครอบครัว
2. การแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่เห็นชอบด้วย และไม่เห็นชอบด้วย การได้รับรางวัล หรือการลงโทษนั้น ครอบครัวจะเป็นผู้ทำหน้าที่สั่งสอนเด็ก ให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับ และต้องการ

3. บิดา มารดา เป็นตัวแทนที่สำคัญที่สุด ในการที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง

สภาพแวดล้อมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการสร้างนิสัย และบุคลิกภาพของเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสภาพแวดล้อมทั่วไป ดังที่เกิดขึ้นในเมืองพัทยา ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งสำคัญ และมีชื่อเสียงของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวต่างประเทศและชาวไทยมาพักผ่อนตากอากาศชายทะเลเป็นจำนวนมาก จาก

สถิติจำนวนนักท่องเที่ยว มีพุทธศักราช 2528 จำนวน 796,047 คน เป็นชาวต่างประเทศ 562,434 คน ชาวไทย 233,613 คน นำเงินตราเข้าประเทศ เป็นจำนวน 2,817 ล้านบาท (แผนพัฒนาเมืองพัทยา พ.ศ. 2530-2534, 2529: 33) จึงก่อให้เกิดความเจริญ ทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะมีพุทธศักราช 2529 มีประชากรประกอบอาชีพ โดยแจ้งสำนักทะเบียนราษฎรเมืองพัทยา 45,941 คน แต่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจว่ามีผู้เข้ามาประกอบอาชีพโดยมิได้โยกย้ายทะเบียนถึงเท่าตัวจึงประมาณได้ว่า ประชากรในเมืองพัทยา มีถึง 90,000 คน ซึ่งทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไม่สะดวก ต้องดิ้นรน แข่งขัน เพื่อปากท้องของตนมากยิ่งขึ้น กอปรกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และกระแสวัฒนธรรม จากตะวันตกที่เน้นการสร้างสรรคทางวัตถุได้ขยายตัวเข้ามาเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการ และความสุขของนักท่องเที่ยว จึงทำให้มีจำนวนโรงแรม และแหล่งอวยมุข สถานบริการต่าง ๆ เช่น สถานอาบอบนวด บาร์เบียร์ ไนท์คลับ ถึง 19 ประเภท จำนวน 324 แห่ง (แผนพัฒนาเมืองพัทยา พ.ศ. 2530-2534, 2529: 35) ความเจริญทางวัตถุ ยิ่งจะมีมากขึ้นไปกว่านี้อีก เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2529: 386) ได้ระบุแนวนโยบายส่งเสริมเมืองพัทยาให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจ การค้าการพาณิชย์ควบคู่กันไปกับเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว ความก้าวหน้าทางวัตถุของเมืองพัทยาในลักษณะนี้ ย่อมส่งผลร้ายต่อสภาพจิตใจของประชาชน และที่สำคัญคือเยาวชน ซึ่งจะเป็นผลเมืองของชาติในอนาคต เพราะได้รับการย่ำยี จากสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติปฏิบัติตาม แต่เป็นสิ่งที่สังคมไทยไม่ยอมรับ และย่อมส่งผลกระทบต่อการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวส่วนใหญ่ในเมืองพัทยาที่ประกอบอาชีพบริการนักท่องเที่ยว อาจขาดการดูแลเอาใจใส่กับเยาวชน ตลอดจน การประพฤติปฏิบัติของบุคคลต่างชาติดังกับหญิงบริการ ที่แสดงออกโดยทั่วไปในทุกสถานที่ของเมืองพัทยา ทั้งด้านการแต่งกาย กิริยามารยาทที่ขัดกับ จริยธรรม วัฒนธรรมไทย อาจส่งผลต่อการเป็นแบบอย่างในทางที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชนของเมืองพัทยาอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งมีแนวคิดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 กล่าวสนับสนุนเรื่องนี้ไว้ว่า

สภาพแวดล้อมของสังคม และความแออัดในเขตเมือง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของกิจกรรม เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมหลายอย่างที่กระจุกอยู่ในเมืองใหญ่ ได้สร้างความเจริญทางวัตถุ และการมีงานทำ แต่ทำให้ค่านิยม ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคม วัฒนธรรม สุขภาพจิต ความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงในทางที่ไม่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2524: 5) ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมที่มีความเจริญทางวัตถุจึงมีส่วน สำคัญประการหนึ่ง ในการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของเยาวชนในลักษณะที่ขัดต่อวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเยาวชนในเมืองพัทยาเป็นอย่างยิ่ง

แนวความคิดพื้นฐาน เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองดูแล และปฏิบัติต่อเด็ก เรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และต่อผู้อื่นไปตามที่ต้องการ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นวิถี ทางหนึ่งให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้ ในทางกลับกันการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูเป็นแบบอย่างที่ทำให้เด็กได้เลียนแบบ การกระทำ ตาม ซึ่งเป็นผลมาจากการเฝ้าสังเกตของเด็กนั่นเอง

ดังนั้น พ่อแม่ หรือบุคคลที่เลี้ยงดูเด็กจึงเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างแบบแผน หรือ ลักษณะบุคลิกภาพให้แก่เด็ก ซึ่งนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง คือ ฟรอยด์ (อ้างถึงใน Hall และ Lindzey 1970: 44-46) เจ้าของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ได้สนับสนุนคำกล่าวข้างต้น และให้ เหตุผลว่า พัฒนาการบุคลิกภาพของเด็ก จะพัฒนาขึ้นในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต หลังจากนั้น เป็น การเพิ่มพูนรายละเอียดปลีกย่อยจากโครงสร้างพื้นฐาน เดิมและกล่าวถึงเด็กจะกระทำตามอย่าง หรือเลียนแบบ (Identification) พ่อแม่มาก เมื่อพ่อแม่ไม่ยอมรับในบางสิ่งโดยเด็กหวังว่า เขาจะได้รับความรักจากพ่อแม่คืนมา เด็กจะเชื่อในสิ่งที่พ่อแม่ห้ามมิให้กระทำ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยง การถูกลงโทษซึ่งการถือตนตามอย่างในลักษณะนี้ จะเป็นพื้นฐาน ในการสร้างจริยธรรมต่อไป และ ดูเหมือนว่าพ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะเป็นตัวแบบสำคัญที่สุดที่เด็กจะเลียนแบบ และยิ่งไปกว่านั้น การอบรมเลี้ยงดูเป็นหน้าที่ของทุกคน ในครอบครัวที่จะช่วยกัน เปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็ก

การศึกษา เรื่องจริยธรรมนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมไทย และได้มีการตอบสนอง เรื่องนี้โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษามาตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2521 แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เนื่องจากเรื่องนี้เป็นสิ่งที่สังคมกำลังให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดี และเลว ของบุคคลนั้น ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ของบุคคลในสังคม การศึกษาด้าน ความรู้เชิงจริยธรรม ทัศนคติเชิงจริยธรรม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อ

ให้เข้าใจ และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น แต่มิได้ศึกษาจากการประพฤตินิติปฏิบัติในความเป็นจริง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524: 3) สำหรับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อจริยธรรมของเด็ก จากข้อคิดของนักการศึกษานั้น กล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อเด็ก ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้ทราบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใด มีอิทธิพลต่อความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ความมีมารยาทในสภาพแวดล้อมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุของเมืองพัทยา สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาเฉพาะโรงเรียนเมืองพัทยา 8 เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในแหล่งที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และได้ทำการศึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเป็นระดับขั้นสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับอันเป็นระดับการศึกษาของคนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก ดังนี้

1. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย และแตกต่างกันตามเพศ จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใด ในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และความมีมารยาท
2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน 3 แบบ และแตกต่างกันตามเพศ จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันเพียงใดในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และความมีมารยาท

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (สภาพแวดล้อมของเมืองพัทยา ซึ่งมีความเจริญทางวัตถุสูง ประกอบด้วยสถานบริการที่ยั่วเย้าต่อพฤติกรรมเด็ก และการประพฤตินิติของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มุ่งหาความสุข จนขัดต่อจริยธรรมของสังคมไทย ทั้งในเรื่องระเบียบวินัยและมารยาท ลักษณะที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้จึงตั้งสมมติฐานว่า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทอยู่ในระดับต่ำ

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ
เซอร์ลอค (1956: 434) และจากการศึกษาวิจัย บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523: 35) วิวาท
มูลสถาน (2523: 36) เพศ และฮาริคเอริส (1963: 12) ดนัย งามมานะ (2518: 76)
ได้ผลการวิจัยว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่า
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย จึงมีสมมติฐานว่า

2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทสูงกว่าเด็กที่
ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย และเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปล่อยปละละเลยทั้ง 3 ด้าน

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพศของ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517: 161-163)
บัณฑิต พัดเย็น (2527: 38) และ จีรวรรณ วิรัชกุล (2524: 101-103) พบว่า นักเรียนหญิง
มีพัฒนาการทางจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชายจึงตั้งสมมติฐานว่า

3. เด็กเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความ
รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทสูงกว่าเพศชาย

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแบบของการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีอิทธิพลต่อความมีระเบียบ
วินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาท

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่มุ่งศึกษาวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลัง
ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ในโรงเรียนเมืองพัทยา 8 สังกัดเมืองพัทยา
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 30 คน เป็นชาย 15 คน หญิง 15 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ

(1) เพศ ซึ่งแยกเป็นชาย และหญิง

(2) การอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย

แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย

2.2 ตัวแปรตาม คือ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามคุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

- (1) ความมีระเบียบวินัยในตนเอง
- (2) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- (3) ความมีมารยาท

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนในสถานการณืปกติ และนักเรียนมีความตั้งใจตอบแบบสอบถามและตอบตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
2. สภาพการสอนวิชาจริยศึกษาในโรงเรียน เมืองพัทยามีการดำเนินการสอนตามแผนการสอนในคู่มือกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการชี้แนะพฤติกรรมเพื่อการปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม โดยแยกแยะความถูกผิดของพฤติกรรมตามที่โรงเรียนและสังคมยอมรับ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกมาตามกฎและระเบียบที่โรงเรียนกำหนดหรือตนเองไม่แสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยม กฎระเบียบในโรงเรียน โดยยึดหลักการปฏิบัติตามจริยธรรม 3 คุณลักษณะคือ ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ ความมีมารยาท

ความมีระเบียบวินัยในตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ได้แก่ การปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียน และการทำงานได้ครบถ้วนตามที่โรงเรียนกำหนด และมอบหมาย ซึ่งวัดโดยแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเอง จำนวน 11 ข้อ (ดูรายละเอียดของพฤติกรรมรายชื่อของแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในภาคผนวก ค)

ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในจิตใจ สามารถทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จได้ผลดีตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องรับผลที่เกิดขึ้น ทั้งผิดและชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งวัดโดยแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเอง จำนวน 19 ข้อ (ดูรายละเอียดของพฤติกรรมรายชื่อของแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาคผนวก ค.)

ความมีมารยาท หมายถึง การแสดงออกทางกาย วาจา ที่ถือกันว่าดีงามสุภาพเรียบร้อย ได้แก่ การแสดงความเคารพ ไหว้ ยืน เดิน นั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ การส่งของและรับของ การปฏิบัติตนได้ถูกกาลเทศะเหมาะสมกับสังคมไทย ซึ่งวัดโดยแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเอง (ดูรายละเอียดของพฤติกรรมรายชื่อของแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาคผนวก ค)

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กแยกออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งจำแนกได้โดยใช้แบบสอบถาม

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ด้วยความรัก ไม่ตามใจเกินไป ไม่เข้มงวดเกินไป มีเหตุผลในการกระทำ รับฟังความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร ซึ่งวัดโดยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ จิตรา เผ่าทรัพย์ (2520 : 20) ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าคุณแม่ก้าวล่วงเรื่องส่วนตัวของคน บังคับให้ทำตามความต้องการขอพ่อแม่ และมักพูดให้ตนเองรู้สึกอับอาย ซึ่งวัดโดยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ จิตรา เผ่าทรัพย์ ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองถูกตามใจ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ หรือไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ซึ่งวัดโดยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ จิตรา เผ่าทรัพย์ ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คุณลักษณะอื่น ๆ ที่วิชาจริยศึกษาต้องการซึ่งยังมิได้มีการพัฒนาขึ้นมาใช้
2. ทำให้ได้รับแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความมีมารยาทตามความต้องการของหลักสูตร
3. ให้ข้อมูลแก่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองทราบถึงระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 3 คุณลักษณะของนักเรียน เพื่อหาแนวทางแก้ไข ในกรณีที่มีหลักฐานแจ้งชัดว่าเด็กมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ควรแก้ไข และถ้าพบว่าเด็กมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมดี ให้คงรักษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเหล่านี้ไว้
4. ทำให้ทราบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีความสอดคล้องกับระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมระดับใด เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้บิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องประยุกต์ใช้การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็กในสภาพแวดล้อมลักษณะนี้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 3 คุณลักษณะ อยู่ในระดับดี
5. ช่วยทำให้ทราบและเข้าใจถึงความแตกต่างของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 3 คุณลักษณะของนักเรียนเพศชาย และหญิงที่มีการอบรมเลี้ยงดูใน 3 คุณลักษณะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย